

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

**Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету**

ВИПУСК 33

Рівне – 2021

УДК 94(477) + 94 (100)
А 43

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : Зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 33. Рівне: РДГУ, 2021. 256 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан – кандидат історичних наук, професор,
член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м. Рівне)

Відповідальний редактор:

Шеретюк Валерій – кандидат історичних наук, професор (м. Рівне)

Редакційна рада:

Давидюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Жарна Криштоф – доктор хабілітований в галузі історії, професор
(м. Жешув, Республіка Польща)

Киридон Алла – доктор історичних наук, професор (м. Київ)

Троян Сергій – доктор історичних наук, професор (м. Київ)

Фісанов Володимир – доктор історичних наук, професор (м. Чернівці)

Члени редколегії:

Галуха Любов – кандидат історичних наук, професор (м. Рівне)

Жилюк Сергій – доктор історичних наук, професор (м. Остріг)

Майзнер Роберт – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м. Ченстохова,
Республіка Польща)

Соммер Ханна – доктор гуманітарних наук в галузі соціології, професор
(м. Жешув, Республіка Польща)

Степанков Валерій – доктор історичних наук, професор (м. Кам'янець-Подільський)

Стоколос Надія – доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Чухліб Тарас – доктор історичних наук, провідний науковий співробітник (м. Київ)

Швецова-Водка Галина – доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

Шеретюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м. Рівне)

*Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету,
протокол № 10 від 25 листопада 2021 р.*

***Свідectво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ №15857-4329Р***

ISSN 2519-1942

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. Пластова, 31,
Факультет історії, політології та міжнародних відносин РДГУ,
isf_rdgu@ukr.net
<http://fipmv.rv.ua/>

ЗМІНА СТАТУСУ І ВНУТРІШНІЙ УСТРІЙ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В МІЖВОЄННІЙ ПОЛЬЩІ

Софія Муштук

Рівненський державний гуманітарний університет

Україна, 33028, м. Рівне, вул. Пластова, 31

e-mail: sofiyamushtuk@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2765-6056>

Курс офіційної політики міжвоєнної Польщі полягав у пошуку шляхів і методів інтеграції східних земель. Йшлося про національну та національно-державну асиміляцію українців і білорусів, упосліджене становище Православної церкви та надання преференцій католицькій церкві, використання церкви як інструменту для інтеграції православного населення.

Ключові слова: Православна церква в Польщі, автокефалія, Томос, Діонісій Валединський.

Sofia Mushtuk. CHANGE OF STATUS AND INTERNAL STRUCTURE OF THE ORTODOX CHURCH IN INTERWAR POLAND

The course of the official policy of interwar Poland was to find ways and methods of integration of the eastern lands. It was about the national and national-state assimilation of Ukrainians and Belarusians, the backward position of the Orthodox Church and the granting of preferences to the Catholic Church, the use of the church as a tool for the integration of the Orthodox population.

Key words: Orthodox Church in Poland, autocephaly, Tomos, Dionisii Valedynskyi.

За православною церквою у міжвоєнній Польщі суспільній свідомості переважав образ як російської що ворожа польській державності. Очевидно у майбутньому це послужило також процесам ревіндикації і репарації поунійних добр. [115; 116; 109].

Українське православ'я для українців і білорусів було однією з форм національного життя. Цю обставину усвідомлювала і польська влада. Крім того основна маса духовенства мала проросійські настрої. Тому урядовці польської держави неодноразово маневрували між наростаючим українським національно-церковним рухом та реакційним духовенством і керівництвом Церкви. Це робили з метою перетворити православну церкву у лояльну і для цього часто використовували національну, національно-державну та релігійну асиміляцію.

Основна увага державних чиновників щодо православного питання зосередилася на питаннях організаційного оформлення Православної церкви та відокремлення її від московського центру Російської православної церкви [115; 116].

З цією метою та під тиском національно-церковного руху Волині офіційна влада 1921 р. дозволила проведення антимосковського за характером Почаївського церковного з'їзду. Впротивагу такій політиці, православні росіяни організували Варшавську церковну раду. Вони готувалися у 1921 р. провести загально-польський з'їзд. Членів Варшавської ради та частину кліру не влаштовувала політика польської влади, яка дотримувалася курсу на незалежнення Варшавської митрополії. Не підтримали її й єпископи Єлевферій, Сергій та Володимир.

Крем'янецький єпископ Діонісій (Валединський) зайняв іншу позицію. Він заборонив духовенству і мирянам брати участь у з'їзді, організованому проросійською Церковною радою у Варшаві. Це зірвало намагання російських сил контролювати Православну церкву в Польщі. Єпископ Діонісій (Валединський), єпископ Пантелеймон (Рудик) та архієпископ Юрія (Ярошевський) могли претендувати на очільництво Церкви. Як старший за саном і хіротонією Архієпископ Юрій очолив Православну церкву в Польщі [115; 116].

У відповідності з рішенням патріарха Тихона, котрий на той час перебував під домашнім арештом, архієпископа Юрія було призначено митрополитом Православної церкви в Польщі, встановлювалася канонічна спадкоємність останньої від Московського патріархату. Проте, уряд Польщі продовжував підтримувати рух до незалежнення православної Церкви зі статусом автокефалії. При підтримці польської влади митрополит Юрій провів 14 червня 1922 р. Собор єпископів на якому присутніми були архієпископ Діонісій (Валединський) і єпископ Олександра (Іноземцев). Цей Собор вирішив не визнавати юрисдикції Московської патріархії. Також було прийнято рішення порушити питання перед Константинопольським патріархом про автокефалію. Та справу Церкви було ускладнено 8 лютого 1923 року, коли з російською орієнтацією архімандрит Смарагд застрелив митрополита Юрія. Таким чином Церква була обезглавлена і 27 лютого 1923 р. Собор єпископів прийняв рішення обрати першим «єпископом з честю Митрополита Православної Митрополії в Польщі Високопреосвященного Діонісія, Архієпископа Волинського і Кременецького» [116]. 13 листопада 1924 року Константинопольська церква надала Православній церкві в Польщі «Томос», яким визнала її автокефальною.

Автокефалія Православної церкви в Польщі отримала неоднозначну оцінку. З вуст православних росіян лунали негативні відгуки, такі ж оцінки містили шпальти російської і проросійськи налаштованої преси. Прихильники національно-церковного руху висловлювали прихильне ставлення до автокефалії та автокефального руху у громадському русі Волині та Православній церкві в Польщі. Правда, з-поміж інших відгуків представників українського церковного руху, вирізнялися позиції яскравого поборника українізації Православної церкви Арсена Річинського. Він наголошував, що «формально ніби проголошено автокефалію, але нічого не зроблено, щоб та автокефалія мала природні підстави й реальний зміст [154]. Отже, здобуття автокефалії Православною церквою в Польщі не зняло напруги релігійного життя Волині.

Положення і стан Церкви врегулювалися, від 30 січня 1922 р. впродовж наступних шістнадцяти років, «Тимчасовими правилами про ставлення Уряду до Православної Церкви в Польщі». За ними уряд залишав за собою право призначення та зміщення єпископів, єкзархів, священників. Контроль держави за внутрішньо церковним життям на Волині давав негативні наслідки. У липні 1923 року уряд Волинського воєводства розіслав старостам повітів таємний обіжник у справі надання громадянства православному духовенству. Підставами для позитивного вирішення, думаємо, були дві основні причини: 1) лояльність православного духовенства до польської влади; 2) схвалення автокефалії Православної церкви в Польщі [116].

Обставина унезалежнення православних у Польщі не змінила церковної політики держави. Місцева влада на Волині й надалі дотримувалася неофіційного курсу на нейтралізацію українського національно-церковного руху, українських священників ущемляли в правах, не допускали до впливових позицій у суспільстві.

Зміни церковної політики уряду відбулися у 1926 році. Тоді до влади в державі прийшла група політиків, очолюваних маршалом Юзефом Пілсудським. Загальнодержавна концепція співпраці з представниками національних меншин торкнулася і проблем українського національно-церковного руху [130; 131].

Внутрішній устрій Православної церкви в Польщі досить докладно подавало «Положення Православної церкви. Це Положення було прийняте Синодом впродовж 23 квітня - 5 червня - 1 грудня 1925 р. і опубліковане офіційному часописі Православної церкви в Польщі «Воскресном Чтении» у 1926 році. Згідно з «Положенням» ієрархію Православної церкви становили митрополит та єпархіальні й вікарні єпископи [115].

Станом на 1930 р. у адміністративно-територіальному плані Православна Церква в Польщі була митрополією, до якої входило 5 єпархій. Главою Церкви був митрополит варшавський, волинський і всієї Польщі Діонісій, який одночасно мав титул архімандрита Почаївської Успенської Лаври.

Склад Священного Синоду Церкви був наступним: митр. Діонісій – голова; членами Синоду були архієпископ віленський і лідський Феодосій, архієпископ поліський і пінський Олександр, архієпископ гродненський і новогрудський Олексій; діловий керівник – архієпископ Олексій. При митрополії діяли Комітет Емеритальної Каси Православного Духовенства в Польщі та Православне Митрополічне Добродійне Об'єднання [116].

Волинська єпархія була найбільшою у Церкві. Її очолював: єпархіальний єпископ митр. Діонісій, а вікарним єпископом був єпископ крем'янецький Симон. Територіальні межі Православної церкви співпадали із межами Волинського воєводства. Благочиній нараховувалося 56, приходів – 680. Чисельність православного населення становила 1 238 530 осіб. У складі Церкви були чоловічі (Загаєцький Св. Івана Милостивого, Крем'янецький Богоявленський, Дерманський Св. Троїцький і Дубенський Хрестовоздвиженський) і жіночі монастирі (Корецький Воскресенський, Зимненський Святогорський Успенський і Обичський св. Миколаївський) [109].

Правове врегулювання Православної Церкви в Польщі завершив Декрет Президента держави, виданий 19.XI.1938 р. Він мав значення «зовнішнього статуту» Православної Церкви в Польщі. «Внутрішній статут Польської Автокефальної Православної Церкви» від 9 листопада 1938 року був затверджений Радою міністрів 10 грудня 1938 р. і став юридичною базою діяльності Православної церкви в Польщі. Отже, Декретом було визначено питання незалежності Православної церкви в Польщі від зовнішніх чинників [115].

Отже розвиток релігійно-культурного життя на Волині у міжвоєнний період став можливим завдяки правовому оформленню статусу Православної церкви в Польщі («Тимчасові Правила» від 1922 року, Декрет Президента 1938 року, який ще дістав назву «зовнішнього статуту»); здобуття нею автокефалії («Томосом Вселенської Царгородської патріархії» від 13.XI.1924 року); праву національних меншин на власний культурний і релігійний розвиток, задекларованому у положеннях Конституції (що власне давало можливість боротись за реалізацію цього права).

Факторами, які впливали на процеси релігійно-культурного життя на Волині у міжвоєнне двадцятиліття були: національно-церковний рух на Волині, що виражався у потребі українізації церковного життя, яка була обґрунтована на Волинському Єпархіальному зібранні представників духовенства і мирян, що відбулось 3–10 жовтня 1921 року у Почаївській лаврі. Протидія цьому рухові промосковських сил, які бажали будь-що зберегти статус-кво у внутріцерковних відносинах, спричинила важкість і довготривалість процесу розмосковлення Православної Церкви на Волині. Такому стану речей сприяла політика польської влади, яка своїм маневруванням між протилежними течіями у православ'ї, намагалась отримати якнайбільше вигоди для себе.

Джерела та література

1. Борщевич В.Т. Українське церковне відродження на Волині (20–40-ві рр. ХХ ст.): Монографія. Луцьк: Ред-вид відділ «Вежа» Волинського державного університету ім. Лесі Українки. 2000. 254 с.
2. Галуха Л.Ю. «Польська автокефалія»: погляд крізь десятиліття. *Людина і світ*. 1997. С. 32–36.
3. Галуха Л.Ю. Автокефалія. Минуле рефлексує в сучасне. *Віче*. 1998. № 5. С. 129–142.
4. Кучерепа М. Релігійні рухи на Волині у 1920-х–1930-х роках. *Історія релігії в Україні. Тези повідомлень Міжнародного V круглого столу (Львів, 3-5 травня)*. Київ-Львів. 1995. Частина 3. С. 247–249.
5. Кучерепа М.М. Рух за українізацію Православної Церкви на Волині в 1920-х роках. *Минуле і сучасне Волині; Краєзнавство: історія, здобутки, перспективи*. Луцьк. 1992. С. 123–125.

6. Стоколос Н.Г. Українізація православ'я (з історії Православної Церкви у 20–30 рр XX століття). Київ: ТОВ «Міжнародна фінансова агенція». 1998. 52 с.

References

1. Borshcheych V.T. Ukrainske tserkovne vidrozhennia na Volyni (20–40-vi rr. KhKh st.): Monohrafiia. Lutsk: Red-vyd viddil «Vezha» Volynskoho derzhavnoho universytetu im. Lesi Ukrainky. 2000. 254 с.
2. Halukha L.Iu. «Polska avtokefaliia»: pohliad kriz desiatylittia. Liudyna i svit. 1997. С. 32–36.
3. Halukha L.Iu. Avtokefaliia. Mynule refleksuie v suchasne. Viche.1998. №5. С. 129–142.
4. Kucherepa M. Relihiini rukhy na Volyni u 1920-kh-1930-kh rokakh. Istoriiia religii v Ukraini. Tezy povidomlen Mizhnarodnoho V kruhloho stolu (Lviv, 3-5 travnia). Kyiv-Lviv. 1995. Chastyna 3. С. 247–249.
5. Kucherepa M.M. Rukh za ukrainizatsiiu Pravoslavnoi Tserkvy na Volyni v 1920-kh rokakh. Mynule i suchasne Volyni; Kraieznavstvo: istoriia, zdotutky, perspektyvy. Lutsk.1992. С. 123–125.
6. Stokolos N.H. Ukrainizatsiia pravoslavia (z istorii Pravoslavnoi Tserkvy u 20-30 rr XX stolittia). Kyiv: TOV «Mizhnarodna finansova ahentsiia».1998. 52 с.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Микола Федоришин

ПІВДЕННО-СХІДНИЙ КОРДОН ПЕРЕСОПНИЦЬКОГО КНЯЗІВСТВА У
СЕРЕДИНІ XII СТОЛІТТЯ 3

Грина Максимчук

ЯРОСЛАВ МУДРИЙ ЯК РОЗРОБНИК НОВИХ ПРОГРЕСИВНИХ КОНЦЕПЦІЙ
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА 11

Андрій Комар-Маліновський

ТРАДИЦІЇ КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ
ЗАКЛАДЕНІ ПЕТРОМ МОГИЛОЮ 15

Станіслав Мамчур, Валентина Добровичинська

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРИМСЬКОГО ХАНСТВА У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ
XVII – XVIII СТОЛІТТЯХ 23

Христина Головата, Валентина Добровичинська

ТРАГІЗМ НАУКОВОЇ ДОЛІ АГАТАНГЕЛА КРИМСЬКОГО (1871–1942 РР.) 31

Марта Боярчук

ЛЮДИНА В СВІТОГЛЯДІ Й ІДЕОЛОГІЇ МИТРОПОЛИТА ІЛАРІОНА
(ІВАНА ОГІЄНКА) 39

Софія Муштук

ЗМІНА СТАТУСУ І ВНУТРІШНІЙ УСТРІЙ
ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В МІЖВОЄННІЙ ПОЛЬЩІ 47

Вікторія Ішук

ТЕАТРАЛЬНЕ ЖИТТЯ ВОЛИНСЬКОГО ВОСВОДСТВА
МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ 52

Руслан Сіромський

«ОБЕРЕГТИ ВІД НЕБАЖАНИХ КОНТАКТІВ»:
ПОВОЄННІ ПОЇЗДКИ ПЕТРА КРАВЧУКА В ЗАХІДНІ ОБЛАСТІ УРСР 65

Богдан Олешко, Віталій Півоварчук

РЕЛІГІЙНА ПОЛІТИКА РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМ
50-X – 60-X РР. 73

Дмитро Малезик

СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА ТВОРЧОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ РСРВ
1960-ТІ – НА ПОЧАТКУ 1980-X РР. 79

Максим Залужний

АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ БОЛОХІВСЬКОГО ГОРОДИЩА НА ТЕРИТОРІЇ
ЗАМКУ У СТАРОКОСТЯНТИНОВІ 87

РОЗДІЛ II. ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Наталія Плюта, Аліна Корольова

МОНУМЕНТАЛЬНІ КОРАБЕЛЬНІ ПОХОВАННЯ РАНЬОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ
НА ПРИКЛАДІ АРХЕОЛОГІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ НОРВЕГІЇ 91

Аліна Хведас, Олена Ворон

СХИЗМА 1054 РОКУ У КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВНО-ЦЕРКОВНИХ
ВІДНОСИН СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ 99

Тетяна Печоха, Олена Ворон

ФЕНОМЕН «ПОЛЮВАННЯ НА ВІДЬОМ» ТА ЙОГО ВИЯВИ У
СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ ЄВРОПІ 108

Мар'яна Кобзар, Оксана Ворон

НАУКОВА ПРАКТИКА МІСІОНЕРІВ ОРДЕНУ ЄЗУЇТІВ В АЗІЇ XVI–XVIII СТОЛІТТЯХ . 118

Валентин Константинов

МОЛДАВСКОЕ КНЯЖЕСТВО В НАЧАЛЕ 20-ГОДОВ XVII ВЕКА И ПОСОЛЬСТВО В
ИСТАМБУЛ КШИШТОФА ЗБАРАСКОГО 127

Вячеслав Ціватий

ДИПЛОМАТІЯ, ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА І КУЛЬТУРА КОМУНІКАЦІЇ ВРАНЬОМОДЕРНІЙ
ЄВРОПІ: СПЕЦИФІКА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН, ПРОФЕСІЙНІ ПРАКТИКИ ТА
ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ МОДЕЛІ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ ІТАЛІЇ 137

Світлана Свінцицька, Олена Ворон

РАСОВА СЕГРЕГАЦІЯ В СИСТЕМІ ПРАВОСУДДЯ СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ АМЕРИКИ 149

Андрій Богданович

БОРІТЬБА САМОДЕРЖАВ'Я З ТОЛЬСТВОМ У БІЛОРУСЬКИХ ГУБЕРНІЯХ У
XIX – ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ 161

Боголейша Светлана

ВЛИЯНИЕ ИДЕОЛОГИИ КРАЯ НА РАЗВИТИЕ БЕЛОРУССКОГО И ЛИТОВСКОГО
НАЦИОНАЛЬНЫХ ДВИЖЕНИЙ В НАЧАЛЕ XX ВЕКА 169

Александр Кукса

ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ ТЕХНІЧЕСКИХ ЗНАНИЙ В СТЕНАХ
НАРОДНЫХ УНИВЕРСИТЕТОВ 178

Руслан Постоловський

ЕВОЛЮЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ СРСР У 1953–1964 РОКАХ 185

Степан Синяк

БУДАПЕШТСЬКИЙ МЕМОРАНДУМ І РОСІЙСЬКА ІНТЕРВЕНЦІЯ В УКРАЇНІ 196

Марина Климко

ВОЕННО-ПАТРИОТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ 203

РОЗДІЛ III. ПРОБЛЕМИ ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ТА ІСТОРИОГРАФІЇ

Петрик Дмитро

ПРАЦІ РАДЯНОЛОГІВ ЯК ЦІННЕ ДЖЕРЕЛО ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ СРСР 209

Роман Михальчук

ГОЛОКОСТ В РІВНОМУ В СУЧАСНІЙ АМЕРИКАНСЬКІЙ
ІСТОРИОГРАФІЇ: ДОСЛІДЖЕННЯ ДЖЕФФРІ БЕРДЗА 217

Оксана Лепеш

МЕТОДОЛОГИЧЕСКАЯ ИНТЕГРАЦИЯ ИСТОРИИ С ДРУГИМИ НАУКАМИ КАК
ОСНОВА СОВРЕМЕННЫХ ИСТОРИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ 224

Ольга Северова, Микола Жук

ЕТАПИ ПОШУКУ ГЕНЕАЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ 232

Катерина Попова

ЦІНІСНІ ПОСИЛИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ АКТІВ
У «СИСТЕМІ КООРДИНАТ» ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ УКРАЇНИ 239

Ліннік Юрій

ПРОБЛЕМА ЕВДЕМОНІЗМУ У ФІЛОСОФІЇ 246

ISSN 2519-1942

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

ВИПУСК 33

Відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей несуть автори опублікованих матеріалів та їх наукові керівники. Думки авторів статей з позицією редколегії можуть не співпадати.

Відповідальний за підготовку збірника до видання – **Валерій Шеретюк**

Комп'ютерна верстка – **Лариса Федорук**

Обкладинка – **Григорій Волохов**

Підписано до друку 0 1.12.2021 р. Папір офсетний.

Гарнітура «Times New Roman».

Наклад 300. Зам. № 247/1. Ум. друк. арк. 17,06.

Віддруковано засобами різнографічного друку

ПП Самборський І.О.

вул. Княгині Ольги, 8, м. Рівне, 33028

ISSN 2519-1942

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Рівненський державний гуманітарний університет. Збірник наукових праць. Випуск 33. Рівне, 2021. 256 с.

УДК 94(477) + 94 (100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2021